



ECŌURI

UCRAINENE

Revistă literar-culturală și educativ-informativă
a Uniunii Ucrainenilor din România

67 DECEMBRIE
2024

LA MULȚI ANI, 2025!



Cu prilejul sărbătorilor de iarnă, vă transmitem
cele mai calde gânduri de sănătate, liniște
sufletească și armonie!

Fie ca Noul An să vă aducă împliniri personale și
realizări profesionale, bucurii alături de cei dragi
și binecuvântări cerești la tot pasul.

Vă mulțumim pentru colaborarea și sprijinul
dumneavoastră continuu și vă dorim sărbători
pline de lumină și inspirație!

Președintele UUR,
Deputat **Nicolae-Miroslav Petrețchi**



UNIUNEA UCRAINENILOR
DIN ROMÂNIA

NICOLAE-MIROSLAV PETREȚCHI - AL TREILEA MANDAT PENTRU CAMERA DEPUTAȚILOR



CONTINUĂM ÎMPREUNĂ!

- AM OBTINUT **REZULTATE RECORD** ÎN APROAPE 90% DINTRE COMUNITĂȚILE UCRAINENE
- REZULTATUL DE ANUL ACESTA ESTE **CU 62% MAI BUN DECÂT CEL DIN 2020**, O CREȘTERE SPECTACULOASĂ
- ÎN UNELE LOCALITĂȚI CU POPULAȚIE UCRAINEANĂ, UUR A REALIZAT **UN SCOR MAI MARE DECÂT TOȚI CEILALȚI COMPETITORI RELEVANȚI LA UN LOC**
- IEȘIM DIN ACESTE ALEGERI CU **CEL MAI BUN REZULTAT PENTRU UUR DIN 2008 PÂNĂ ÎN PREZENT**

” Vă mulțumesc pentru onoarea cu care m-ați însărcinat să reprezint comunitatea ucrainenilor din România, și nu numai, în Parlament!

Am marea bucurie de a anunța, cu imens respect pentru ucrainenii noștri, că Uniunea Ucrainenilor din România a obținut rezultate istorice la alegerile parlamentare din 1 decembrie 2024, reconfirmând încrederea puternică a comunităților noastre în misiunea și valorile pe care le reprezentăm!

Am obținut rezultate record în aproape 90% dintre comunitățile ucrainene. Uniunea Ucrainenilor din România a devenit o forță de referință și s-a consolidat ca principală for-

mațiune prin rezultate absolut remarcabile, pentru că în numeroase localități am reușit performanța de a ne clasa pe una dintre primele trei poziții.

Rezultatul de anul acesta este cu 62% mai bun decât cel din 2020, o creștere spectaculoasă care subliniază încrederea tot mai mare a ucrainenilor în UUR.

În unele localități cu populație ucraineană, UUR a realizat ceea ce puțini ar fi crezut că este posibil: un scor mai mare decât toți ceilalți competitori relevanți la un loc! Este o performanță care ne onorează și ne arată clar că suntem pe drumul corect.

Aceste rezultate demonstrează trei realități:

1. Încrederea și susținerea puternică a oamenilor;
2. Apreciera lor pentru munca depusă până acum, pe care le-am prezentat-o cu onestitate;
3. Mobilizarea exemplară a organizațiilor noastre.

Cheia victoriei noastre a stat în faptul că am dus o campanie bazată pe rezultatele deja obținute. Am avut cu ce! Am vorbit despre ceea ce am făcut pentru oameni, nu despre promisiuni goale de conținut, pe care deja populația nu le mai tolerează. Această abordare, pe care v-am promis-o de la început, ne-a diferențiat și ne-a adus aproape de comunități, oferindu-le motive clare să ne susțină.

Campania noastră a fost curată, fără atacuri. Ne-am concentrat pe ceea ce contează cu adevărat: proiecte, realizări, oameni. Nu am coborât în mocirla înfruntărilor sterile, iar acest lucru a fost apreciat de alegătorii noștri, care au înțeles diferența de atitudine.

Leșim din aceste alegeri cu cel mai bun rezultat pentru UUR din 2008 până în prezent, o adevărată victorie care ne spune clar că avem de muncit și mai mult. Am reușit să redresăm și să corectăm rezultatele mai puțin bune obținute la alegerile locale și să depășim așteptările în județe și localități cheie, consolidându-ne poziția chiar și în diaspora.

Le mulțumesc din suflet tuturor celor care ne-au fost alături: echipelor Uniunii, membrilor devotați ai comunităților noastre și fiecărei persoane care a crezut în noi și a susținut reprezentanții UUR. Împreună, am arătat ce înseamnă puterea unității și a familiei noastre mari.

Vom continua împreună să construim, să ascultăm și să răspundem nevoilor tuturor membrilor comunității ucrainene, pentru că numai om lângă om putem să ne ducem mai departe cultura, valorile și credința strămoșească.

Acest nou mandat, pe care îl preiau cu toată responsabilitatea și cu tot angajamentul pe care vi l-am promis, nu este al meu! Este al nostru, al tuturor!

Vă mulțumesc pentru onoarea cu care m-ați însărcinat să reprezint comunitatea ucrainenilor din România, și nu numai, în Parlament!

Continuăm împreună!

O nouă apariție editorială

Pr. dr. Ioan IURCEA, „File de ucrainism și credință” (publicistică), Editura RCR Editorial, București, 2024, 181 pagini

Motto: „Iată eu stau la ușă și bat. De va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine.” (Apoc. 3, 20).

Preotul paroh al Bisericii Ortodoxe Ucrainene din Ruscova (județul Maramureș), Ioan Iurcea, „fiu” al celei mai mari localități ucrainene din Maramureș, Poienile de sub Munte, absolvent al Facultății de Teologie din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, doctor în teologie, specializarea Vechiul Testament, ne propune spre lectură și meditație un volum de studii, predici, articole și tălmăciri teologice dedicate celor mai importante sărbători religioase de peste an, presărate cu inserări din tradițiile și obiceiurile ucrainenilor maramureșeni.

După ce, între anii 2008-2021, a slujit ca paroh al Bisericii Ortodoxe Ucrainene din Bistra (Maramureș), începând cu 1 octombrie 2021, păstorește una dintre cele mai mari comunități creștine ortodoxe ale ucrainenilor maramureșeni, cea din comuna Ruscova.

Crescut în sânul comunității ucrainene din Maramureș, în spiritul moralei creștine, cu o personalitate clădită pe baza principiilor iubirii și al iertării, din care derivă adevărul și buna înțelegere, părintele Ioan Iurcea s-a dovedit, în scurt timp, a fi un păstor al sufletelor exemplar, pentru care înțietate o au învățăturile creștine, ajutorul acordat nevoiașilor, continuarea lucrărilor la noua biserică a localității și toate cele necesare pentru ca enoriașii săi și cei din satele vecine să ducă o viață întru Hristos.

Ghidat atât de preocuparea esențială a unui slujitor al lui Dumnezeu, axată pe trăirea și transmiterea credinței creștine ortodoxe, cât și de conștientizarea faptului că, în contextul globalizării, al postmodernității, au loc nenumărate devieri de la dreapta credință, realități observate de-a lungul slujirii preoțești, părintele Ioan Iurcea este preocupat de salvarea sufletelor tuturor celor pe care îi păstorește, cu atât mai mult a celor care sunt pe cale de a-și pierde sufletul, invocând cele exclamate de Iisus în textul lucan: „Mai mare bucurie este în cer pentru un păcătos care se pocăiește decât pentru nouăzeci și nouă de drepti care nu au nevoie de pocăință!” (Lc. 15, 7) și în Evanghelia lui Matei (5, 10): „Fericiți sunt cei prigoniți pentru dreptate, că a lor este Împărăția Cerurilor” (p. 54-55). De aici și răbdarea de care dă dovadă părintele.

Credința este atât un act personal, individual complex, care, volens nolens, inspiră și influențează toate activitățile umane, având un rol hotărâtor în a transforma faptele noastre în lucrări bune, plăcute lui Dumnezeu, cât și unul comunitar, de a realiza, pe baza iubirii, comuniunea între oameni, pentru a ajunge la desăvârșire: iubirea față de Creator și de cele Sfinte. Nu trebuie să ascundem faptul că mulți creștini își mărturisesc credința formal, ceea ce nu poate decât să ducă la instalarea în inimă, iar, mai târziu, și în sufletul individului a unei vieți morale creștine alterabile, care, cu timpul, va deveni inexistentă, ceea ce s-a întâmplat, într-o foarte mare măsură, în lumea creștină apuseană, preotul fiind înlocuit cu psihologul, iar bisericile transformate în discotecă, cluburi etc. În acest caz, este normală căutarea unor soluții pentru înnoirea transmiterii și păstrării credinței în mijlocul enoriașilor și a sădării acesteia în medii ingrate, în care diverși factori și-au pus o amprentă negativă. Credința creștină trebuie să fie asumată prin fapte bune și printr-o viață morală axată pe Taina Euharistiei, pentru clerici, și pe Taina Sfintei Împărtășanii, pentru mireni, care, împreună, vor duce la comuniunea cu Dumnezeu și cu semenii noștri.

În afară de calitățile unui preot deplin, a unui părinte dedicat educației copiilor și a unui păstor preocupat de insuflarea, nutrirea și întărirea spiritului dreptei credințe a enoriașilor săi, mai ales azi, când bolile spirituale se intensifică, iar decăderea morală a lumii este persistentă, părintele Iurcea s-a dovedit a fi și un excelent cercetător și publicist, fapt care rezultă din numeroasele studii și articole publicate în reviste de specialitate și în ziarele și revistele editate de Uniunea Ucrainenilor din România (UUR), în calitate de corespondent atât în limba ucraineană, cât și în română.

Prezentul volum de publicistică teologică și, parțial, laică, cuprinde 50 de articole publicate în perioada 2020-2024 în „Curierul ucrainean”, revistă lunară apărută sub patronajul UUR. Prezentarea acestora în ordine cronologică trebuie considerată un fragment din istoria pravoslaviei ucrainene din țara noastră, fie că ne referim la transmiterea mesajului textelor biblice, fie că ne raportăm la tradițiile și obiceiurile ucrainene, expuse în unele scrieri.

În marea lor majoritate, articolele volumului sunt pur teologice, în ele fiind prezentate faptele, ideile, trăirile, interpretările și învățăturile care rezultă din Sfânta Scriptură și din Scrierile Sfinților Părinți. Firul roșu care le leagă este originalitatea autorului, acesta încercând de fiecare dată să le adapteze la zilele noastre, concluzia fiind perfect plibilă pe nivelul de credință existent în secolul al XXI-lea. Dar nu lipsesc nici reportajele, printre care cititorului îi sunt prezentate tradițiile și obiceiurile ucrainenilor maramureșeni în cadrul celor mai importante sărbători de peste an. Principiul care guvernează structura, compoziția și stilistica acestor articole este generat de experiența autorului, având scopul ca fiecare cititor, indiferent de nivelul de studii, de experiența de viață, de capacitățile perceptive să înțeleagă mesajele pe care acestea le conțin, putându-se afirma că ele sunt scrise pentru toți, „de la vâldică până la opincă”. Ele vizează atât oamenii simpli, cât și cercetătorii, atât începătorii, cât și inițiații, atât creștinii consacrați, cât și cei care au apucat pe o cale greșită sau, cu alte cuvinte, tuturor celor care doresc să afle calea, adevărul și viața veșnică. Aceasta trebuie să fie menirea unui preot preocupat mereu de soarta fiecărui enoriaș.

Pr. dr. Ioan IURCEA

FILE DE UCRAINISM
ȘI CREDINȚĂ



Părintele Iurcea subliniază faptul că pregătirile lumești, fizice, care, totuși, sunt inevitabile, nu ar trebui să primeze înaintea sărbătorilor religioase, nu prin cumpărarea de articole vestimentare sau pregătirea bucatelor ori prin curățenia caselor ar trebui să înceapă acestea, ci cu pregătirea spirituală, curățirea sufletului, acesta fiind punctul de la care ar trebui să înceapă fiecare dintre marile praznice ale creștinismului, ca, de altfel, fiecare duminică, fiecare zi.

Conținutul multora dintre articole, deși au ca punct de plecare textele Sfintei Scripturi, sunt bazate pe experiența acumulată de-a lungul timpului, pe observarea, pe conștientizarea și pe analiza „problemelor” cu care se confruntă un creștin, a impedimentelor care apar în procesul descoperii lui Iisus și, implicit, al mântuirii sufletului său. Capacitatea de a sintetiza într-un articol mesajul biblic, o pildă sau o învățătură care reiese, de cele mai multe ori, dintr-o pericopă evanghelică a unui ori a altuia dintre praznice sau a oricăreia dintre duminici este calitatea care se dobândește prin mult studiu teologic, dublat de capacitatea de remarcare a felului enoriașilor de a percepe informația biblică la prima ascultare ori lectură a textului evanghelic.

Câteva dintre articole au în centrul lor evenimente culturale sau religioase care privesc comunitatea ucraineană din Maramureș, ca, de exemplu, „Obiceiurile pastorale de primăvară la ucraineni – Mira la huțuli”, sărbătoare câmpenească organizată de Uniunea Ucrainenilor din România, la care participă atât ucrainenii din satele învecinate, cât și din alte județe. Din aceeași serie fac parte și articolele: „Scurt istoric al Parohiei Ortodoxe Ucrainene Bistra”, „Corul bisericesc din Bistra a sărbătorit 50 de ani de activitate”, „Primul Crăciun la Ruscova”, „Pastorația vârstnicilor din parohie”, „Meditații de decembrie”, „Tradiții și obiceiuri de Paște”, „Creștinii ucraineni în vremea pandemiei”. Chiar și din aceste texte răzbate ideea esențială a volumului: totul trebuie făcut spre slava lui Dumnezeu, fără să fim pricină de păcătuire, ceea ce, cu siguranță, va duce la mântuirea sufletelor noastre. În consecință, suntem nevoiți să ne întoarcem la textele volumului cu tematică pur teologică.

Numeroase sunt articolele care tratează teme ale Vechiului Testament, ca de exemplu: angelologia („Îngerii în concepția iudaică”, „Îngerii în Talmud și în Midraș”), aspecte ale învierii în Vechiul Testament, Sfântul Ilie etc. Un loc aparte între acestea îl ocupă Cartea lui Daniel, a cărei unicitate derivă din textul teologului Ioan Iurcea, aceasta prezentând „câteva specificități unice pentru întreaga Sfântă Scriptură. Ca gen, ea nu poate fi încadrată doar între scrierile profetice, ci se poate afirma că reprezintă o sinteză a mai multor genuri literare, dintre care se remarcă genul sapiențial și apocaliptic. Însă, datorită faptului că vestește venirea mântuirii și a împărăției eshatologice cu preponderență, e încadrată între cărțile profetice. Pe lângă genul ei literar deosebit, această carte conține câteva idei teologice foarte importante atât pentru dezvoltarea tradiției iudaice, cât și a creștinismului” (p. 62).

Autorul demontează, totodată, cu eleganță și profesionalism, pe baza Sfintei Scripturi, diferite și nenumărate idei rău intenționate, născocite și grosolane ale unor „formatori de opinie”, „cunoscători”, „specialiști” cu privire la: inutilitatea botezului copiilor („Epifania și Botezul Creștin”), așa-zisa „relație cu Dumnezeu nepersonal, prin diferite meditații sau stări sufletești” („Duhul Sfânt – Sfințitorul”), inexistența Sfințelor Moaște („Cinstirea Sfințelor Moaște”) și altele.

Se observă incontestabilă capacitate de a insufla enoriașilor nu doar însemnătatea sărbătorilor creștine, ci și tainele care sunt încifrate, în special, în Praznicele Împărătești: Nașterea Domnului, Epifania, Învierea, Înălțarea, Rusaliile. Felul expunerii are două scopuri: de a-i face pe creștini să înțeleagă în totalitate sensul acestora și de a lumina mintea și inima celor care s-au îndepărtat de Biserică, pentru ca aceștia să se întoarcă cu fața la Dumnezeu, subliniind tuturor: „Nădejdea și mângâierea noastră este faptul că trece un praznic și vine altul, a trecut Crăciunul, dar vine Anul Nou și Epifania Domnului, praznice care ne vor mângâia și ne vor bucura sufletele, făcând iarăși vie adierea duhului în inimile noastre” (p. 83).

Viața religioasă a omului se consolidează prin dobândirea calităților morale solide, la care se poate ajunge doar prin învățarea Cuvântului lui Dumnezeu, prin apropierea oamenilor de Biserică, de Sfintele Taine ale acesteia. Nu trebuie să negăm faptul că, de cele mai multe ori, calitatea umană se verifică prin suferință (p. 51). Câți dintre noi am observat acest lucru? De câte ori am conștientizat că suntem datori să ne purtăm crucea? De câte ori am încercat să ne ușurăm crucea chemându-L în ajutor pe Iisus Cristos, conștienți fiind că doar El e cel care ne poate ajuta în purtarea ei? Noi, de cele mai multe ori, cerem ca El să ne înlăture suferința, să ne redea bucuriile de altădată, dar nu cerem să ne învețe cum să scăpăm noi singuri de această suferință. Trebuie să fim conștienți, spune părintele Iurcea, de faptul că: „Fără cruce nu poate veni bucuria! Fără cruce nu dobândim cununa! Fără cruce nu moștenim Împărăția! Noi, slabi fiind, nu putem spune precum sfinții pustiei, care, atunci când nu simțeau suferință, se întrebau dacă îi mai iubește Dumnezeu? Noi să încercăm măcar să nu ne plângem, ci să primim tot ceea ce vine în viața noastră ca fiind mântuitor, revelator și spre folosul nostru, căci numai așa, prin cruce, vom gusta Învierea!” (p. 52).

În câteva dintre articole este relevată importanța atât a duminicilor care premerg Postul Mare (Triodul), cât și a celor din însăși perioada acestuia, fiind subliniat faptul că „pregătirea pentru marele praznic al Învierii Domnului se face cu zece săptămâni înainte” (p. 47). Textele articolelor au și caracter de „muștruală” constructivă, care pornește de la ideea că „a renunța la alimentele din carne și lapte este importantă, însă dacă rămânem doar la acest aspect, suntem departe de adevăratul post” (p. 49). Pentru a fi un post autentic, un post plăcut lui Dumnezeu, omul trebuie să se oprească din a păcătui, să se roage mai mult, să participe la Sfintele Slujbe, după care să-și mărturisească păcatele și să se împărtășească, toate acestea trebuind a fi însoțite de „fapta cea bună sau milos-tivă, căci, după cum afirmă Sf. Ap. Iacov, dacă credința „nu are fapte, e moartă în ea însăși” (Iac. 2, 17).

Atrag o atenție deosebită articolele cu caracter pur științific, dintre care menționăm „Particularitatea Evangheliei după Ioan”, din care celui interesat i se oferă posibilitatea de a afla numeroase date noi și o nouă perspectivă asupra textului scris de ucenicul iubit, Ioan, cel căruia i-a fost încredințată spre îngrijire, după răstignirea lui Iisus, Maica Domnului. Analiza părintelui Iurcea pornește de la afirmația că textul ioaneic este total diferit „din punctul de vedere al abordării și relatării minunilor pe care le-a făcut Iisus” (p. 107), subliniind că principalul instrument în redarea faptelor Mântuitorului este semnul, iar nu simbolul, „pentru că acesta servește mai bine scopului său ce constă în dezbrăcarea trupului de materie, pentru a aduce în prim-plan calitatea esenței ei duhovnicești: este vorba de minimalizarea prezenței trupului carnal în favoarea celui spiritualizat, duhov-nicesc, singurul, de altfel, care va rămâne și care va constitui dovada valorii noastre. Lim-bajul semnelor, ca mijloc preferențial de comunicare a marilor adevăruri, are avantajul de-a exprima progresul continuu al acestora, însă fără a le putea epuiza, dar deschizând în fața omului orizontul nesfârșit al conținutului lor” (p. 108). Comparativ cu Evangheliile lui Matei, Marcu și Luca, considerate a fi sinoptice, în care taina Mântuitorului este relevată treptat, în cazul textului Evangheliei lui Ioan, „Mântuitorul vorbește încă din primele zile despre: divinitatea Sa (In. I, 41, 45, 49), anunță timpul crucii (In. II,14), Invierea care-l va urma (In. II, 19), Taina Botezului (In. II, 5), pâinea euharistică pogorâtă din cer (In. VI, 51-58)”, temporalitatea desfășurării narațiunii „ieșind de sub incidența timpului istoric, având o dimensiune care primează: actualitatea. Totul se desfășoară sub auspiciile imperative ale lui acum...” (p. 109-110).

Două dintre figurile centrale ale Sfintei Scripturi, cu origini în perioada vechi testa-mentară, fără de care coborârea din Ceruri și intrarea în această lume a lui Iisus Hristos

nu ar fi fost posibilă, sunt înfățișate în articolele „Maica Cerului, nădejdea poporului” și „Soborul Sfântului Ioan Botezătorul”.

Fecioara Maria, născută din Ioachim și Ana, părinți aleși de Dumnezeu, este Maica noastră Sfântă pe care o laudă și o preamăresc în cântări încă din primele veacuri ale Creștinismului toate neamurile, încercând să-i respecte dorința afirmată la nunta din Cana Galileii: „Faceți tot ce vă va spune El.” (In. 2, 5). Maica Domnului și Maica noastră a tuturor „este cea prin care Cerul nevăzut se coboară pe pământ, iar pământul și întreaga omenire recapătă speranța” (p. 136) mântuirii și un loc în Împărăția Cerurilor.

Sfântul Ioan Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului, pomenit a doua zi după Praznicul Epifaniei, este, la fel ca Sfânta Fecioară Maria, o punte de legătură între cele două Testamente, deschizând „calea venirii lui Mesia” (p. 150). Ales și pregătit de către Dumnezeu prin îngerul Gavriil, care-i anunță pe viitorii săi părinți, oameni înaintați în vârstă, Zaharia, preot din tată-n fiu, și Elizabeta, Ioan Botezătorul, chiar din pântecul maicii sale, o recunoaște pe Maria și pe nenăscutul încă Iisus, „ca semn al plecăciunii în prezența Mântuitorului” (p. 151), întâlnire în urma căreia Elisabeta se va umple de Duh Sfânt (Lc. 1, 1). Ioan este cel care va pregăti Botezul Domnului, cel care avea foarte mulți ucenici ce-l urmau în credință, cel care a mărturisit adevărul chiar și în fața regelui, cel care avea să primescă cu demnitate o moarte martirică. Acestea sunt doar câteva dintre motivele pentru care Mântuitorul a afirmat: „Adevărat zic vouă: Nu s-a ridicat între cei născuți din femei unul mai mare decât Ioan Botezătorul” (Mt. 11, 11).

Dorul, care, conform părintelui Ioan Iurcea, „este mai mult decât o stare psihologică, este una duhovnicească profundă”, reprezintă o temă care se regăsește în mai multe articole, însă, în „Sentimentul dorului de Dumnezeu” (p. 41-42), aflăm tipul de dor care ne poate alina dorul după o persoană, mai apropiată sau mai îndepărtată, acesta fiind dorul după Dumnezeu, care „este sentimentul suprem al sufletului fiecărui creștin”, cel care „tânjește după Creatorul său și-L caută. Dorește să-L simtă, să-L vorbească, să-L întâlnească și să-L cunoască într-o măsură cât mai mare cu putință” (p. 42).

Iar dacă cineva se mai îndoiește de existența lui Dumnezeu, de dragostea Sa mare pentru fiecare om, de faptul că atât de mult a iubit lumea, încât a dat pe Fiul Său Cel Unul-Născut, dar totuși vrea să-L vadă, atunci va trebui să mediteze la următoarele cuvinte scrise de părintele, parohul, teologul, omul Ioan Iurcea: „Uitați-vă la cruce! Priviți-o adânc și-L veți cunoaște și recunoaște pe Dumnezeu! Acesta este Chipul Dumnezeului nostru...” (p. 40).

Ioan HERBIL



1

O familie stă la masă, ia cina, pe masă se află deja și kutia¹, și uzvarul². În casă totul strălucește, lumina arde cumva foarte vesel și solemn în același timp. Toți vorbesc tare, fiecare vrea să spună ceva frumos, fiecare se simte fericit și plin de speranță, deși nimeni nu știe la ce speră, de fapt, și dacă speranțele se vor îndeplini... Acea bucurie plutește de pe o față pe alta, licărește în ochi ca o stea, răsună în clinchetul paharelor și în râsul sonor al copiilor. Și zgomot, și râset; dar nu e zgomotul acela puternic și neplăcut, când oamenii strigă și râd atât de tare pentru a-și înăbuși mânia și lacrimile, nu, e un zgomot potolit, ba chiar vesel. Cât de frumos, cât de sărbătorească și de liniștitor sună acel „Crăciun fericit!... Să fim sănătoși de Crăciun!”

2

O încăpere frumos aranjată; se vede că aici locuiesc oameni bogați, iar pentru sărbători, ea a fost aranjată și mai frumos. Pe masă se află o față de masă albă ca zăpada, mâncăruri și băuturi alese. Și aici totul e strălucitor, și aici e un aer de sărbătoare, dar acea veselie nu este la fel de sinceră, de parcă lucrurile frumoase se spun cumva forțat, iar zâmbetul nu plutește liber pe buzele tuturor. La marginea mesei, pe un fotoliu moale de catifea, stă un tânăr; fața lui frumoasă este palidă ca de ceară, sprâncenele-i negre sunt bine conturate, buzele îi zâmbesc, dar, fără să vrea, zâmbetul lui iese cumva trist, deși tânărul se străduiește să-și ascundă tristețea, iar ceilalți se prefac că nu o văd...Uneori, în mijlocul

discuției, băiatul se oprește, privește în jur cu ochii săi negri și cade pe gânduri. Ah, ce bine era acum un an pe vremea asta! El era plin de viață, plin de speranță, iar acum... Acum stă lipsit de putere, slăbit... Va apuca oare o altă seară de Ajun? Ce-i asta? Iar e trist, iar i se face milă de el? Nu, e de ajuns! Uite ce frumos și cu câtă veselie (prea multă veselie!) îi urează toți sănătate și fericire!... Doar e seara de Ajun!...

3

O întindere albă, albă. Abia se zărește drumul ce șerpuieste și dispare în noapte, în negura geroasă. O sanie ușoară aleargă repede, cât de repede se poate, dar ce liniștită îi pare tânărului călător această călătorie! Este un băiat ce vine acasă de la școala aflată departe, și bietul de el a întârziat! Școlărețul se uită atent în întuneric – oare nu licărește deja o lumină undeva?... Ah, ce lung e drumul! Dacă ar merge mai repede, dacă ar mai prinde cina acasă, dacă ar mai apuca să mănânce împreună cu frații și cu surorile kutia și să cheme gerul³! Iar pe câmp gerul nu se potolește – școlarul își freacă mâinile cu putere, își scutură picioarele – e frig! Nu mai e timp să se înfofolească; parcă se vede satul deja!... Da, e satul! ... Iată că, din întuneric, apar una după alta luminile, licăresc vesel precum ochisorii unui copil, salutându-l parcă vesel pe băiețel: „Crăciun fericit! Crăciun fericit!”.

4

O încăpere micuță și înghesuită. Lângă masă, la o lampă mică, stă o tânără fată; stă aplecată la cusut, deasupra unei rochii albe și înfoiate de mătase. E lucru grabnic de făcut! Acul strălucește puternic în mâinile ce se mișcă repede. E ultima seară dinaintea sărbătorilor de iarnă, iar rochia de bal a bogatei domnișoarei nu va fi gata! Într-un magazin mare nu ar fi acceptat să i-o coasă, acolo au atât de mult de lucru, iar dacă ar fi acceptat, atunci domnișoara ar fi avut de plătit mult pentru asta; iar croitoreasa cea săracă a acceptat să lucreze, deși e chiar înainte de sărbători, ba mai și trebuie să fie recunoscătoare pentru prețul mic ce i se plătește! În casă e liniște, se aude doar foșnetul pătrunzător al mătăsii și, uneori, oftatul celei care lucrează. Cât de singură e acum această fată, cât e de liniște în căscioara ei! Dar cum era cândva?... S-a oprit din lucrat, acul i-a căzut din mâini și rochia a căzut pe jos. Ce-i asta? Se lasă pradă visurilor acum? E ultima seară! La treabă!

Iată că rochia este gata deja. Croitoreasa s-a ridicat, și-a îndreptat trupul îndoit, s-a apropiat de geam, și-a sprijinit fruntea de sticla rece și se uită pe stradă cu ochii obosiți. În casa vecină se vede mișcare prin geam – mici figuri în haine strălucitoare, probabil acolo a fost aprins deja brăduțul de Crăciun. Iar în altă căsuță se vede o lumină strălucitoare, pesemne oamenii iau cina... Croitoreasa se uită atent la acea fereastră și la lumina aceea blândă, o lacrimă îi tremură pe gene...E seara de Crăciun pentru oameni!... Dar pentru ea? Uite! Și pentru ea e seara de Crăciun!...

Traducere din limba ucraineană de Cristina SILAGHI (BUMBAR)

¹ Kutia – mâncare tradițională a ciclului sărbătorilor de iarnă, făcută din boabe de grâu și ovăz, fierte în apă cu miere. (n. trad.)

² Uzvar – compot din fructe uscate. (n. trad.)

³ A chema gerul (кликати мороза) – vechi obicei în Ajunul Crăciunului, când stăpânul casei lua o lingură din kutia, ieșea în curte sau se apropia de fereastră și spunea: „Gerule, gerule, vino la noi să mănânci kutia, iar dacă nu vii, atunci să nu te duci nici la seară, nici la grâu, nici la ogor!”. (n. trad.)

Pavlo PRAVYI

ISTORIA SECRETĂ A UNIUNII SOVIETICE

Capitolul IV

Lenin în „membrumobil”, apă fierbinte cu pesmeți, mantaua jerpelită și puiul Marengo

(Continuare din nr. 66)

În anii șaptezeci, scribii plătiți mângăleau înduioșătoare povestiri despre Lenin care flămânzea, despre apa fiartă cu pesmeți sau ceaiul de morcov. Toate acestea sunt minciuni. Cu apă fiartă îi trata conducătorul pe „opincari”. Iar după ce plecau „opincarii”, conducătorul crăpa în el până nu mai putea, dar nu pesmeți, ci cele mai alese delicatase.

Kornii Ciukovski scria în jurnalul său la 11 noiembrie 1918 că ridicase în fața lui Maxim Gorki problema aprovizionării minime a scriitorilor cu alimente (noi știm de-acum că pentru bolșevici aceștia erau cetățeni de categoria a patra), la care „scriitorul proletariatului” a exclamat:

„Da! Da! Ei, fira-ar ai dracului, trebuie ori să le dea de mâncare, ori să-i lase să plece în străinătate. Dacă ei sunt atât de neputincioși, încât nu sunt în stare să le dea nici căldură, nici mâncare. Că, uite, acum e mai bine la pușcărie, decât în libertate: eu m-am zbatut pentru cei care-s închiși la Șpalerna și le-au dat drumul, iar ei nu vor să iasă, pentru că acolo e mai cald și le dă să mănânce! Iar provizii sunt... Sunt... Asta știu sigur... Sunt... La Smolnăi sunt grămezi... Icre... sunt putini întregi, la Petersburg se poate trăi... Se poate... Ieri a fost la mine o babă de la Smolnăi... Acolo crapă în ei de astea, dar sunt și dintre aceia care înfulecă, dar cu jenă...”

Păi cum, Lenin crăpa în el icre rușinându-se și nu altfel. Mult timp după aceea, Troțki își mai aducea aminte de acele icre de somon cum se ghiftuiau el și Ilici cu acele icre. După care agitatorii și propagandiștii scriau povești lacrimogene despre faptul că alimentele colectate în provincie Lenin le trimitea pe toate orfanilor.

Dar adevărul, vorba ceea, iese la suprafață. Iată-l pe același Gorki la Moscova. Îl vizitează pe Lenin la locuința lui din Kremlin. Ilici îl invită la masă.

„– Te tratez cu pește afumat – ni l-au trimis din Astrahan.

Și, încruntându-și fruntea socratică, privi într-o parte cu ochii lui atoatevăzători și adăugă:

– Îmi trimit ca unui domn. Cum să-i dezvăț de asta? Să refuzi – nu se face, pentru că-i jignești. Iar în jur lumea moare de foame.”

După cum vedem, peștele nu a ajuns la orfelinat și nici la flămânzii colegi de partid, ci nu-ș’ de ce pe masa conducătorului. Asta în afara celor care i se cuveneau, ca funcție și meniu, la cantina specială de la Kremlin.

Stimați cititori, făceți-mi ce vreți, dar acest omuleț chel seamănă leit cu cunoscutul lui „coleg” Alhen – acel personaj din cartea lui Ilf și Petrov „Douăsprezece scaune”, vă aduceți aminte?

„Administratorul-șef al clădirii nr. 2 al Starșotzbez-ului¹ era un hoț rușinos. Toată ființa lui protesta împotriva hoției, dar el nu putea să nu fure. El fura și-i era rușine. Fura mereu și mereu îi era rușine, din care cauză în obrajii lui, mereu proaspăt bărbierii, ardeau în permanență bujori, în care se amestecau rușinea, jena și confuzia.”

Cu aceeași rușine înfulecau și alți „conducători”: Troțki, Kalinin, Dzerjinski, Lunacearski. În afara „modestelor” apartamente pe care le ocupau la Kremlin, ei s-au împroprietărit și cu vile, ba chiar cu domenii întregi.

Bunăoară, „starostele întregii Uniuni Sovietice” Mihail Kalinin s-a împroprietărit cu domeniul Voskresenski, pe care, modest, l-a numit dacea, iar la Petrograd îl aștepta în permanență o clădire cu etaj, compusă din zece camere.

Despre locuința lui Lunacearski am mai vorbit. El avea și o frumoasă vilă în afara orașului. Pe soție a instalat-o în palatul Aleksandriivsk. Despre cine să vă mai spun? A, despre Dzerjinski. „Feliks de fier”. El era filmat într-o mantă jerpelită de cavalerist și dormind pe

un pat de fier în propriul cabinet de lucru și se acoperea cu aceeași manta. Dar care era realitatea? Sunteți gata? Țineți-vă!

Dzerjinski locuia într-un fastuos palat, împodobit cu marmoră italiană, cu matostat și cu lemn de esență rară. Înainte, palatul aparținuse industriașului aurlui Nikolai Dmitrovici Staheev. Iar în satul Liubanovo din apropierea Moscovei, la dispoziția șefului cekistilor se afla domeniul confiscat de la moșierul Șlipe. Iar în ținutul Zvenihorod exista o dace, care – ca să folosesc un termen de atunci – fusese „luată” de la magnatul în domeniul petrolului Zubalov. În Crimeea mai avea o „modestă dace” – celebrul palat al Iusupovilor. Oficial, el se numea „Dacea nr. 4 a Comisiei Extraordinare de Luptă cu Contrarevoluția și Sabotajul”, dar era destinată unei singure persoane, adică lui Dzerjinski. Aici chiar crama de vinuri fusese transformată în buncăr, pentru că „Feliks de fier” era un mare fricos.

Pentru funcționarii de partid de rang mai înalt la Moscova au aranjat cinci clădiri ale Consiliilor cu apartamente elegante.



Hotel „Național”



Hotel „Metropol”

În clădirea nr. 1 – fostul hotel „Național” –, în primăvara anului 1918, au locuit toate vârfurile bolșevicilor, până s-au terminat reparațiile la Kremlin; clădirea nr. 2 – fostul hotel „Metropol”, clădirea nr. 3 – fostul seminar; clădirea nr. 4 – fosta clădire elegantă a bursei „Peterhof”. De clădirea nr. 5 aparțineau, de fapt, trei clădiri: complexul de clădiri al bursei Șeremetiev. Ca să înțelegi, iubite cititorule, despre ce este vorba, precizez că în aceste clădiri existau apartamente cu câte 6-10 camere în suprafață totală de 250 până la 600 de metri pătrați. Aici a locuit și Lev Troțki.

Nu numai Lenin, ci și fiecare comisar își putea alege ce marcă de automobil îi dorea sufletul. Patruzeci de mașini din garajul țarului au fost tranzitate prin Guvernul Provizoriu

și au ajuns la membrii Comisiei Comisarilor Poporului, ai Comitetului Central Executiv din Rusia, ai Comisiei Extraordinare de Luptă cu Contrarevoluția și Sabotajul, la amantele și amanții lor. Dar putea fi folosit și aurul din rezervele țarului: de exemplu, în 1917, Stalin a primit un extraluxos automobil „Vauxhall”, care mai înainte fusese comandat în Anglia pentru Maria Feodorovna, mama ultimului țar rus, apoi a trecut pe un „Packard Twin-Six”, primul automobil din lume care avea motor cu 12 cilindri. Diavoli de rang mai mic „preluau” automobilele de la bancheri, generali, industriași, negustori. Drăcușorii și mai mărunți, care nu aveau față pentru locuințe luxoase și automobile, se ocupau de „exproprieri” și de impunerea de „contribuții”. De pildă, pe 22-24 februarie, la Sevastopol, marinarii, în frunte cu președintele Comitetului Militar Revoluționar local, Ietonul Iurii Petrovici Gaven (pe nume adevărat Ian Ernestovici Dauman) au impus „burghezilor (adică tuturor celor care erau îmbrăcați frumos sau purtau ochelari) o „contribuție” de 10 milioane de ruble. Bineînțeles că majoritate sumelor obținute prin tortură și împușcare au ajuns în buzunarul „luptătorilor pentru fericirea poporului”.

Ei nici nu se rușinau.



Limuzina Packard Twin-6 touring echipată cu Kégresse cale (sanie), din garajul țarului Nicolae al II-lea, confiscată de revoluționari

(Va urma)

Traducere din limba ucraineană și note
de Corneliu IROD

¹ Bază socialistă de aprovizionare. (C. Ir.).



Eu nu plâng. Lacrimile curg fără voia mea...

De curând, am călătorit de la Sumy la Kiev. Cu BlaBlaCar-ul¹. Mașina a ales-o soțul și tot el s-a înțeles cu șoferul. Alesese un Jeep alb nou-nouț. Ce altceva putea fi mai plăcut?

La ora stabilită, eu am ajuns la locul întâlnirii cu șoferul. Nu aveam bagaje multe, deoarece călătoream singură, și totuși șoferul mi-a propus să pun micul geamantan în portbagaj. Când a deschis portbagajul, am văzut acolo o geantă din pânză de camuflaj, un rucsac și un sac de voiaj mare, din aceeași pânză de camuflaj. Era limpede că nu mă puteam înșela, dar am întrebat totuși:

– Sunteți militar?

– Da, – răspunse tânărul modest, dar destul de aspru.

Eu n-am mai spus nimic, știind că nu tuturor militarilor le place să i te bagi în suflet cu tot felul de întrebări.

Când dădu să pornească motorul, am observat un fel ciudat în mișcările lui... Un fel de agitație...

„Am impresia că se grăbește” – mi-a trecut la început prin gând.

Am pornit... Plecasem de-acum din Sumy, când am observat că el e palid.

– Vă simțiți rău? N-ar fi bine să oprim?

– Nu. Credeți-mă că acum mi-e mult mai bine... Nu-i nimic, doar genunchiul mă mai doare... Din cauza PROTEZEI... Eu n-o port de multă vreme... Încă mă mai roade... Și-apoi, nu ne putem deplasa cu viteză mai mare, pentru că mașina asta nu are schimbător de viteze obișnuit, ci unul automat, iar mașina e nouă și încă nu m-am obișnuit cu ea... După ce mi-a fost amputat piciorul, e prima dată când plec la un drum atât de lung... Așa că – să mă scuzați...

Aproape că încremenisem... Mă căiam... Eram surprinsă să călătoresc cu un militar ade-vărat, cu unul care a fost în luptă, a cunoscut războiul, și-a pierdut un picior, care i-a fost amputat, iar acum mă duce cu mașina la Kiev!

– Eu nu mă grăbesc. Vă mulțumesc pentru că ne apărați. Noi suntem mândri de voi! Eu aș putea să vă fiu ajutor de șofer.

El a zâmbit:

– Da. Sunt de acord, pentru că eu n-am mai mers cu mașina la Kiev...

– Și unde ați luptat?

– În doi ani, am luptat în multe locuri... Piciorul l-am pierdut aproape de Bahmut...

Călcasem pe o mină...

După care, timp de cinci ore, în mașină s-au perindat scene de război în cele mai mici amănunte... Probabil că până acum, pe acest tânăr nu l-a întrebat nimeni sau el n-a vrut să vorbească, iar astăzi...

Pur și simplu, nu putea fi oprit... Simțeam că vrea să-și deșerte sufletul... Nu să vorbească, ci să-și deșerte sufletul, să povestească despre cum fusese luat de acasă, cum a decurs „instrucția”, cum nimerise în prima linie, să-și amintească de camarazi, de blindate, de câști, de automate, de câte feluri sunt ele, de tranșee, de viața în tranșee, de somn, de nopți nedormite, de viața fără apă... De telefoanele de la ai lui, în care erau de toate, dar atât de puțin despre susținere!!!

Știți că există oameni care întreabă astfel de lucruri pe câte unul, care se află DEJA ACOLO?

Aveam momente, când îmi pieria graiul. Ca pregătire, eu sunt filologă, dar erau clipe, când nu știam cum să reacționez.

Eram doar urechi... Ascultam...

Până la Pyriatyn am făcut trei ore...

Ne-am oprit.

– Doriți o cafea? – am întrebat eu. – Fac cinste.

– Nu se poate! Vă tratez eu cu o cafea... Cred că, după discuția cu mine, simțiți nevoia unui calmant!

Sinceră să fiu, el avea dreptate... Însă calmant nu se găsea, în schimb, cafea era.

El a adus cafeaua și s-a așezat alături.

– Îmi permiteți să-mi scot proteza? Nu vă deranjează, dacă o scot? Mă roade rău și mă împiedică să conduc.

– Sigur. Trebuia s-o scoateți mai demult.

– Eu încercam să mă obișnuiesc cu această mașină. Eram concentrat la drum... Ciudat.

El era concentrat la drumul spre Kiev, iar eu străbăteam drumurile războiului...

– La opriri, cafeaua e cea mai bună din lume...

– Ei, nu-i chiar așa, – am încercat eu să-l contrazic. – Sunt multe orașe și locuri cu cafea foarte bună...

– Când nu mai ești pe front și faci o primă oprire pe pământ ucrainean, unde bei o cafea, aceasta este nemaipomenită!...

•

– După o cafea preparată cu apă dintr-o băltoacă, orice altă cafea este mană cerească...

– Cu apă din băltoacă?

– Da. Noi avem acolo tablete. Filtre. Cu astea curățăm puțin apa și apoi preparăm cafea, ceai.

– Mereu?

– Nu, nu mereu... Însă când nu poți ieși din încercuire și tu nu mai ai nici mâncare, nici apă, bei apă din băltoacă și visezi la prepararea unei cafele...

El își savura cafeaua...

Eu nu-l deranjam...

Apoi ne-am urcat în mașină și am plecat mai departe.

– Dar cu mâncarea cum vă descurcați? Văd că voluntarii sunt foarte activi! Se colectează și pachete cu hrană rece...

– Așa e. Voluntarii ne ajută foarte mult. Unde pot ajunge voluntarii cu provizii, acolo nimeni nu rabdă de foame... Însă în timpul marșurilor (ei, înțelegeți la ce mă refer), acolo baza este hrana rece, care nu ne-a plăcut niciodată. Pentru că acea mâncare e foarte sărată! Dar totuși există cafea și ceai! Mai există pachete cu borcane mici, în care se află carne în suc propriu grozav de gustoasă! Dar în acele pachete nu există cafea și nici ceai... Nu știu de ce.

M-am gândit și eu: de ce-o fi acea mâncare atât de sărată? Că după aceea ți-e sete și mai tare, iar apă nu există! De ce nu pun cafea și ceai în pachetele cu borcane? Se zgâresc? Cui să pun aceste întrebări?

El mi-a mai povestit despre momentul când fusese rănit la picior... Își aduce aminte totul perfect... Văzuse cum îi zburase piciorul, care era încălțat... Cum țâșnea sângele... Cum încerca el să se salveze singur, înfășurând cu pansament... Cum veniseră camarazii în fugă, cum l-au dus aproape târâș cinci kilometri până la mașină, până la ai lui, cum simțea că-și dă duhul și mai apoi, cum tare-și dorea să trăiască...

După aceea, a povestit despre spitalul din Vinnyțea și despre cei mai buni medici din acel spital, despre băieții care zăceau acolo fără mâini, fără picioare... Despre perioada de când zac și cum se îmbărbătează unul pe altul...

A povestit despre dureri insuportabile, cum toată noaptea îl dureau degetul mic de la piciorul care nu mai exista sau călcâiul retezat...

Am vorbit și despre cea mai mare dorință a celui căruia i se amputase de curând piciorul – să facă un duș! Ca un militar căruia îi lipsește un picior și n-are nici proteză (măcar cea de cauciuc, de probă) să ajungă să facă un duș este o sarcină de primă urgență a spitalelor ucrainene!

Am mai discutat și despre faptul că soția îl numește „invalidul meu”... Lucru care nu-i place, dar rabdă, pentru că o iubește, pentru că au doi băieți...

Am discutat și despre faptul că ei nu trebuie numiți astfel și nici compătimiți, ci trebuie spus despre ei că sunt „oameni care au fost pe front”, care știu foarte bine ce este războiul...

Mai bine duci mâna la inimă, le faci cu ochiul și zâmbești... Îi privești ca pe niște oameni normali, oameni ca tine, dar nu să-ți întorci privirea în altă parte...

Am mai discutat despre proteze. M-am lămurit și acum știu foarte bine de ce unii primesc proteze gratis, iar pentru alții trebuie să facem chetă... Știu acum câte feluri de proteze există... De ce unora statul le plătește tratamentul, iar altora nu...

Am mai vorbit și despre viitor. Despre faptul că el dorește să construiască din nou aco-perișuri pentru clădiri, să aibă brigada lui de muncitori. Ca oamenii să trăiască în casă nouă. În Ucraina, desigur.

Tânărul se ducea la Jytomyr ca să fie reformat.

Când am coborât din mașină la stația de metrou Harkiv, el era obosit... Dar mulțumit că a fost ascultat și a avut cui să-și spună oful...

Iar eu sunt și acum șocată de acea întâlnire, de acele discuții, de toate ororile războiului, de perioada de refacere și așa mai departe...

Am stat mult timp în cumpănă, dacă să scriu despre toate acestea... Dar, probabil, sunt obligată! Căci nu avem dreptul să uităm niciun moment despre ceea ce se întâmplă la câțiva kilometri de noi, în țara noastră! Și ce tineri, ce bărbați trăiesc alături de noi!

Trebuie să înțelegem toți că asemenea întâlniri vom avea tot mai multe în viața noastră și că trebuie să fim pregătiți pentru ele.

Traducere din limba ucraineană și note de Corneliu IROD

¹ BlaBlaCar – Conducătorii auto care planifică o călătorie pe distanță lungă cu mașina își oferă cursa on-line, specificând traseul și prețul. Pasagerii interesați de această călătorie îl contactează pe conducătorul auto pentru a se înțelege asupra prețului și a condițiilor de călătorie. (C. Ir.)

În sală se așternu tăcerea. Soarele, deși nefiind stăpân încă pe cele mai puternice-i forțe, căci trona deasupra acoperișurilor într-o modestă zi de martie, fu totuși ascuns în spatele draperiilor, închizându-i-se ferestrele-n nas. Nicio rază, oricât de plăpândă, nu răzbea dincolo de ramele de sticlă prăfuite. Înăuntru primi dreptul să-și facă de cap numai lumina rece a becurilor electrice, martoră, acum, la tensiunea care se întrezărea tot mai vizibil pe chipurile studenților prezenți la eveniment. Aceștia își frământau de zor palmele în așteptarea vestitului maestru. Tinerele capete pendulau dintr-o parte-n alta, plecând urechea la șușotile din jur, șoapte repezi și nestatornice ce îl vizau pe oaspetele întârziat. Un domn de vârstă mijlocie, profesor universitar respectat în instituția în care predă, rășfoia formal cărțile maestrului, încercând, astfel, să îndemne mulțimea la calm. Gesturile sale păreau a sugera că întârzierea unei asemenea somități era doar un mic fleac și că, în ciuda nerăbdării lor juvenile, n-a trecut, în realitate atât de mult timp. Cu coada ochiului își mai verifica totuși ceasul de la mână și suspina neliniștit înăuntru-i, văzând cum din cinci minute se fac zece, apoi cincisprezece, douăzeci, și, pe urmă, minutarul îndepărtându-se dramatic de jumătatea traseului gonește către cifra de la care pornise. Răbdarea își avea limitele ei, iar domnul profesor recunoscuse în atmosfera din interiorul băncilor proaspăt instalate (tocmai pentru a întâmpina cum se cuvine o personalitate înaltă ca cea a maestrului) o crescândă nedumerire în privința viitoarei decizii care trebuia luată degrabă: să plece ori să rămân? Fiecare chip părea că se frământă din pricina acestei întrebări belicoase. Și cine ar fi putut să-i judece, într-o vreme când timpul liber devenise aproape la fel de prețios și de rar precum aurul? Odată pierdut, nu se mai întoarce din nou la tine, ci e nevoie să-l folosești pe cel rămas, până dispăre și acela.

Mobilul profesorului zbârâi, atrăgând atenția celor prezenți. Da. Nici o problemă. Trimit acum pe cineva. La revedere. Câteva clipe mai târziu, asistentul său, un doctorand docil, părăsi cu pași repezi sala îndesată de studenți. Șoaptele se întetiră, iar câțiva răsuflară îndelung, sugerând, mai mult pentru sine, că era și timpul.

Maestrul își făcu apariția însoțit de asistent, pășind legănat, dar, s-ar putea spune, miraculos, fără să fie ajutat măcar de vreun baston. Avea 116 ani, însă părea să aibă cel mult 80, judecând după mersul său neafectat. Nu purta ochelari, nu tremura din toate încheieturile așa cum poate s-ar fi putut aștepta cei mai sceptici dintre cei prezenți și, mai mult decât atât, maestrul intră zâmbind și salut mulțimea cu mâinile fluturând. Părea că mai are încă mulți ani de trăit. Tinerii îl studiau uluiți. Nu mai văzuseră până atunci un om atât de bătrân și atât de voinic în același timp. Avea obraji supti, părul alb i se rărise vizibil, iar pielea s-ar fi putut spune că se descompune voluntar pe trup, sătulă de îndelungată așteptare a morții. Numeroase pete tucurii o împresurau, amenințând s-o mumifice cu totul, iar ochii semănau mai degrabă cu niște găuri negre, fără fund. Zâmbind, își dezveli dinții înnegriți de vreme, gura însăși semănând și ea cu o gaură nesfârșită de întunecoasă. Maestrul, deși foarte bătrân, se încăpățâna să trăiască în continuare, iar prezența sa în fața mulțimii confirma foarte bine această voință. Un murmur firav se răspândi, din senin, prin sală: dacă nu l-aș fi văzut intrând, puteam crede că l-au dezgropat adineauri.

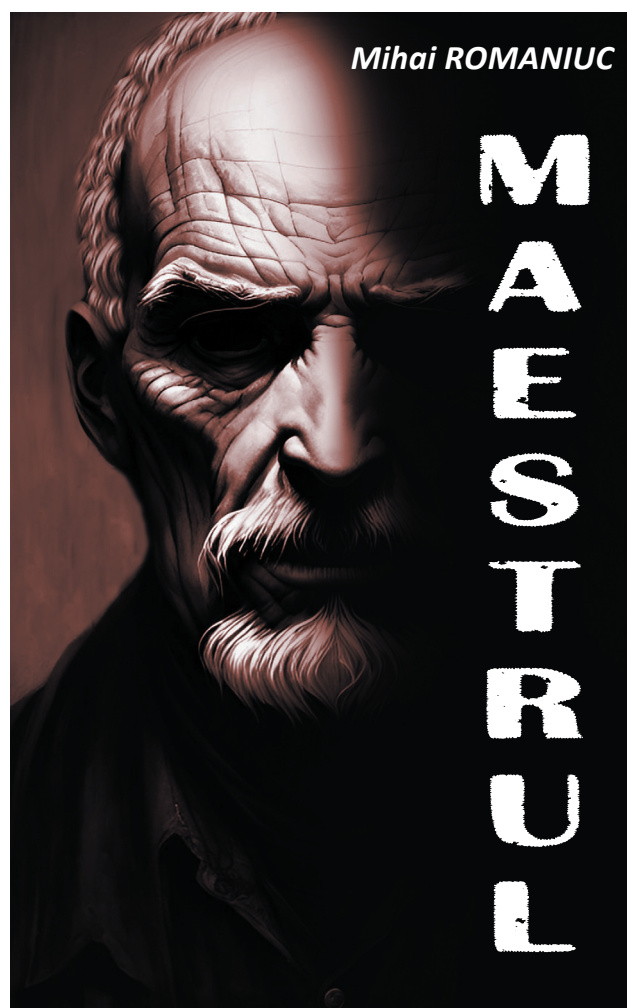
Oaspetele se așeză la catedră, la invitația profesorului, primit cu binemeritatele mulțumiri și urări de bun-venit. Își îndreptă privirea către mulțime, zâmbi, deschise gura întunecoasă, vrând parcă a spune ceva sau a înghiți pe cineva, dar se opri. Nimeni n-ar fi putut afirma către ce punct privea omul acesta extrem de bătrân, căci ochii într-atât i se afundaseră în cap încât umbra cutiei cranienne le acoperea orice însușire. Cu toate acestea, nimeni nu se grăbea să-i caute vreun cusur, căci, pe bună dreptate, vederea unei somități vii și binedispuse la 116 ani nu mai lăsa loc unor asemenea fleacuri.

Studenții așteptau cu respirația întretăiată, privindu-l pe cel care și-a îngropat demult părinții, frații, soția și co-

pii. Ceva din înfățișarea lui îi neliniștea, însă nimeni nu cunoștea temeiul acestui sentiment. Iar cele dintâi cuvinte se lăsau așteptate tot mai mult, maestrul rămânând în continuare cu gura deschisă, înțepenită. Nu mișcă niciun deget, capul rămase împietrit în aceeași poziție.

Oare n-a murit? Ideea aceasta îi neliniști pe cei mai mulți, creându-se astfel o mică forfotă în rândurile privitorilor. Profesorul așeză o mână pe umărul maestrului, făcându-l să tresară.

– Maestre, noi suntem pregătiți. Puteți începe când doriți.



Ușor confuz, oaspetele îl măsură câteva clipe cu ochii-i cadaverici până să-și revină cu totul din propria-i contemplare. Abia acum părea a înțelege unde se află.

Își dres glasul, abătut.

– A, da. Vă rog să mă iertați, dragii mei. Am întârziat astăzi așteptând într-o stație de la periferia orașului venirea autobuzului. Recunosc că nu am mai călătorit de multă vreme cu autobuzul, însă, chiar și așa, țineam minte foarte bine ora la care ajunge și pleacă de acolo. Ani de zile am făcut naveta cu el, așa că nu e ceva ce ai putea uita ușor. Și știți, când ajung în stație, la 11:20, descopăr cu surprindere că sunt singurul călător, iar autobuzul, poftim! la-l de unde nu-i. Iar apoi trec cinci minute, trec zece...

Înăuntru se lăsă tăcerea. Afară, cineva râdea cu mare poftă, iar ecoul ascuțit al unui claxon își făcu loc, printre ramele de sticlă, până la urechile studioșilor din interior.

Studenții îl ascultau cu mare atenție, așteptând reluarea monologului, însă maestrul rămase și de această dată cu gura deschisă, blocată într-o anumită poziție. Se uitau unii la alții confuzi. După expresia feței, nu se putea ști dacă e mort sau viu, pentru că, în ambele cazuri, acesta ar arăta la fel.

Profesorul își dres glasul zgomotos, trezindu-l, încă o dată, din gânduri. Maestrului îi mai luară câteva clipe până se dezmetici.

– Da, sigur că așa fost. Și iată că trece o jumătate de oră, iar autobuzul tot nu vine. Un automobilist amabil oprește și se oferă să mă ajute. Îi explic că totul este în ordine, aștept mijlocul de transport în comun, că acesta întârzie cam de multă vreme.

– Ce fel de mijloc de transport? Întreabă el atunci.

– Păi nu știți? Linia 23.

Domnul se încruntă, iar peste câteva clipe exclamă:

– A, da! Sigur că da. Îmi aduc aminte de linia 23. Doamne, ce vremuri! Dar știți, această linie a fost desființată în urmă cu douăzeci de ani!

Studenții schimbă între ei câteva priviri, neștiind dacă e vorba despre o glumă ori despre ceva trist. Unii ridicară din umeri. Doar ascultă, păreau să le răspundă ceilalți.

Maestrul își duse o batistă la ochi, iar degetele i se afundară pe jumătate înăuntru capului, încercând să șteargă lacrimile. Nu se înțelegea prea bine ce se întâmpla acolo. Cei care priveau dintr-un unghi mai retras credeau că tocmai încerca să-și scoată ochii.

– Uneori nici nu ne dăm seama cum trece timpul. Sașa îmi spunea adesea: vom muri, dragul meu tovarăș, iar tot ce am construit până acum va fi dat uitării, căci, vezi, lumea se schimbă, fiecare generație aduce cu sine metehnele ei, își construiește propriile valori, de multe ori în dezacord total cu cele de dinainte. De parcă tot ce am făurit noi este negreșit rău, o fiară, un monstru cu șapte capete sortit să înghită omenirea.

Oftă din greu, plecând capul în podea.

– Sașa, dragul de el. Îl știți, nu? Lucrează ca redactor-șef la revista Poporul.

Profesorul încercă să-și amintească de acest Sașa, dar fără succes. Doctorandul îi șopti:

– Vorbește despre Alexandru Pocotyl, într-adevăr fost redactor la revista socialistă a statului, desființată acum patruzeci de ani. Dar l-au îngropat în urmă cu zece ani; făcuse ciroză hepatică.

Dintre studenții prezenți, nimeni nu auzise vreodată de Poporul. Tăceau toți, ascultând curioși, ca să nu pară incultți. Maestrul scânci, în acest timp, cu mare jale.

– Sașa, bunul meu amic... Știți, s-a supărat foarte tare atunci când am refuzat să scriu o prefață pentru cartea pe care a vrut s-o publice. „Dragul meu, i-am spus, tu scrii în slujba socialismului, însă eu nu am nicio treabă cu politica. Scrie un volum de poezii, un roman, o culegere de povestiri și atunci o să te implor să mă lași a scrie prefața. Dar când e vorba de aceste ideologii..., ei bine, iartă-mă, nu mi se potrivesc deloc.” Și ce credeți voi, oare, că s-a întâmplat mai departe? Ei bine, nu a dorit să-mi mai vorbească. I-am trimis anul trecut câteva scrisori; nu mi-a răspuns nici până-n ziua de azi.

Profesorul îl privea abătut pe maestrul întristat, trădând stinghereală. Poate i-ar fi fost mai bine, dacă n-ar fi aflat toate aceste lucruri. Doctorandul, la rândul lui, păli în colțul din care asculta istorisirea maestrului, și-și plecă imediat capul în podea, frământându-și palmele. Ah, ce nerod...

Oaspetele se înclină spre masă, resemnat, și rămase astfel vreme îndelungată, stârnind reacții curioase din partea publicului său. Nu se știa dacă suferă un blocaj asemeni celor de dinainte, ori o face voit, căindu-se în fața lor. Liniștea înghiți întreaga încăpere, iar maestrul se aplecă tot mai mult. Nimeni nu îndrăzni a-i distra atenția. Capetele se întorceau unele către altele, sprâncene răuuitoare fuseseră ridicate intenționat. Oaspetele nu reacționează nici atunci când profesorul își dres glasul o dată, de două, de trei ori. O mână fu așezată pe umărul bătrânului, dar nu apucă să-l atingă. Un horcăit puternic izbucni, dintr-odată, din gâtul ofilit al maestrului, făcându-i pe toți să tresară. Preț de o clipă, zecile de pupile dilatate priveau cu teamă către musafirul acesta ciudat, care rămase înțepenit într-o poziție și mai ciudată. Unii se întrebau dacă nu-și dăduse cu adevărat duhul, asociind horcăitul cu un semnal de-a dreptul sumbru: sufletul, după ani și ani de încercări irosite, reuși cu mari strădanii să treacă într-un final la cele veșnice.

Profesorul îl bătu ușor pe umăr, dar fără rezultat. Capul oaspetelui se pleca tot mai mult către masă, în timp ce din gura-i deschisă se lungea, precum o gumă de mestecat, saliva gălbejită. Studenții murmurau îngrijorați în bănci, intuind o scenă dramatică; se vedeau deja martori la moartea unui om, și încă a unuia renumit. Toată lumea simțea cum cerul se prăbușește deasupra sălii în care stăteau. Profesorul îl scutura pe bătrân de braț, încercând să-l trezească.

– Maestre, sunteți cu noi? Maestre, maestre...

Un nou horcăit cutremură încăperea, iar capul maestrului se prăbuși pe masă. Cineva din spate țipă îngrozit, dar lumea înțelese până la urmă ce se întâmplase. Horcăiturile se întetiră; maestrul dormea buștean.

Îl treziră abia peste câteva minute, ca din morți, cu mari eforturi. De acum însă era limpede pentru ei că o continuare a discursului nu mai putea fi posibilă. Bătrânul încurca adesea datele, confunda persoane, asocia unele evenimente istorice cu cele de azi, acestea din urmă fiind de azi în urmă cu douăzeci-treizeci de ani. Mintea-i părea rătăcită undeva în trecut, nefiind în stare să recunoască evoluția continuă a cotidianului în toate formele ei. Dar blocajul, lucru extrem de curios, nu se întinse doar asupra psihicului acestuia, ci înghiți, precum o boală care recidivează, până și trupu-i extrem de bătrân, înnegrit de vreme. Maestrul părea condamnat la viață, în momente-n care moartea i-ar fi servit mai degrabă drept colac de salvare din calea propriei degradări totale.

Profesorul ceru liniște printr-un semn hotărât al mâinii, iar studenții se conformară ascultători.

– Din păcate, maestrul, după cum vedeți și dumneavoastră, nu mai poate continua azi ceea ce ne-am fi bucurat să ne poată spune, din motive destul de clare tuturor. O să fim înțelegători față de el și nu ne vom întrista. Dar vreau să nu vă faceți griji în privința întrebărilor pe care știu că vă doriți să le adresați domniei sale, pentru că niciuna nu va rămâne fără răspuns. Da, ați auzit bine. O să puteți vorbi cu el pe tot parcursul acestui nou an universitar. Ceea ce

am început aici, veți avea prilejul să continuați mai târziu în sala de curs, căci maestrul, aici e vestea cea mare, vă va fi de acum profesor. Da, dragilor. Vorbim de lucruri sfinte, până la urmă. Cea mai marcantă personalitate a zilelor noastre va fi printre noi în calitate de coleg, profesor, prieten, părinte, bunic, străbunic sau chiar stră-străbunic, pentru că, să fiu onest, cu experiența sa poate satisface oricare dintre aceste roluri cu cea mai mare ușurință. Și acum vă îndemn să marcăm acest moment cu aplauzele cuvenite în cinstea marelui și mult iubitului nostru profesor! Haideți, toată lumea! Bine v-am găsit, maestre! Vă mulțumesc încă o dată!

Profesorul strânse puternic mâna bătrânului, scuturându-l cu totul, în timp ce acesta zâmbea cu modestie, dar vizibil confuz.

– Vă mulțumesc, vă mulțumesc mult, dragi tovarăși! Dar știți, deunăzi, am vorbit cu Sașa și i-am spus că nu... nu pot..., cred că n-aș fi potrivit... Vai, ce-am făcut... Sașa, unde ești? Sașa! Maestrul privea în jur, căutând disperat pe cineva, însă fără succes.

– L-ați văzut cumva pe bunul meu Sașa? Doar îl știți, redactorul-șef... Sașa, dragul meu, unde te-ai dus? Sașa! Oare ce-am făcut, cum am putut?... E vina lui... Sașa...

Lumea aplauda fără să înțeleagă mare lucru. Nimeni nu-și mai punea întrebări, ridicau doar indiferenți din umeri. La fel ca maestrul au mai fost și alții, nu era ceva nou. Diferența dintre el și ceilalți o făcea numai vârsta, acesta, într-adevăr, era mult mai bătrân. Iar vârsta lui le trezea un

soi de teamă în suflete: bătrânul părea că va mai trăi încă suficient timp cât să-i îngroape pe toți cei adunați acolo.

Doctorandul, din locul în care se afla, privea cu multă emoție toată această scenă, visând cu încredere la viitor. Își dorea să fie și el bătrân, poate chiar mai vârstnic decât maestrul, dacă ar fi fost posibil. Ar intra atunci în grațiile tuturor, i s-ar oferi un post similar, iar lumea i-ar cădea numaidecât la picioare.

Chiar dacă mai era mult până atunci, zâmbetul său exprima speranță. Modelul potrivit se afla chiar în fața sa, iar succesul i se părea, fără dar sau poate, iminent.

O lacrimă i se scurse pe obraz, din cauza emoției. Se șterse repede și privi rușinat în jur, nădăduind că nu l-a observat nimeni. Un fior rece îl făcu atunci să tresară, întâlnind ochii întunecați ai bătrânului, fixați amenințător asupra sa. Involuntar, se dădu un pas înapoi și înțepeni pe urmă acolo. Privirea bătrânului ori, mai bine zis, găurile-i negre îl fixau cu insistență, dezvelindu-și bezna adâncă. Sângele îi îngheță în vine, paralizându-l. Dacă mai visezi mult, păreau a-i sugera acestea, o să te închidem laolaltă cu ceilalți.

În acel moment, țipete prelungi, cutremurătoare se năpustiră asupra doctorandului din găurile negre și reci ale maestrului, avertizându-l. Abia acum înțelegea naivul ce iad se află în spatele lor și câte suflete au înghițit ele de-a lungul timpului. Trupul începu să-i tremure necontrolat. Acesta sigur e mai bătrân decât se spune.



Ivan NECIUI-LEVYTKYI

CONCEPȚIA DESPRE LUME A POPORULUI UCRAINEAN. SCHIȚĂ DE MITOLOGIE UCRAINEANĂ

FORȚELE ÎNTUNECATE ALE IERNII



Evhenia Zaporozets. Balaurul fură și înghite soarele

Forțele întunecate ale iernii sunt descrise, în colinde, ca dușmani ai zeilor luminoși; ele gonesc după zeii luminoși, se bat cu ei, îi înving și îi omoară.

Forțele întunecate ale iernii se descriu în imagini luate din istorie și din viața poporului, dar mai există, în creațiile populare, și imagini mitice ale acestor forțe. Ele sunt prezentate fie ca o hoardă care se năpustește în curtea Gospodarului și o distruge, fie ca turci și tătari, fie ca un oarecare împărat Vorot cu care se bate Ivan-Hromovyk. Și mai adesea, forțele întunecate sunt descrise ca evrei, ca 700 de evrei, evreice și fete de evrei, care aleargă după mama lui Hromovyk, îl caută pretutindeni, sorb marea, pradă pădurile, cosesc iarba, sparg piatra, seceră grâul și ajung unde doresc: îl găsesc pe zeul luminos, îl chinuie, îi bagă după unghii tot felul de așchii, lasă sângele să se scurgă din el, îi sfășie coastele cu cârligele. Imaginea evreilor ca forțe întunecate ale iernii a apărut, în fantezia populară, datorită istoriei sfinte a patimilor lui Hristos. Dușmanii zeilor luminoși sunt descriși, uneori, ca niște tâlhari; ei s-au năpustit în munți asupra lui Ivan-Hromovyk, l-au luat în timp ce el dansa în jurul focului, i-au luat șoimul, gusla și calul negru și l-au aruncat în temniță. Cea mai veche formă mitică a groaznicelor forțe ale iernii o reprezintă animalul bour-cerb cu nouă coarne, pe care l-a zărit pe geam Stăpâna (soarele) și a poruncit să se tragă în el. Pe un corn al

acelui animal se află un turn sau o cârciumă. Animalul umblă prin pădure, pe el se află un scăunel, iar pe scăunel stă o tânără frumoasă. Uneori, în colinde, animalul bour-cerb este numit împărat, pe care Hromovyk îl târăște prin tufe și prin foc legat de șa. Acest animal mitic este imaginea iernii cu nori negri, cu zăpadă, cu vânt, geruri, este Vritra, zeul indian cel rău, dușmanul lui Indra, zeul Tunetului. Iarna le părea oamenilor un animal care fură soarele și fulgerul și îi ține la el, sub chipul unei tinere frumoase ce stă pe un scăunel de aur. În colindele din Belarus, se vorbește despre un animal identic, care stă, sub forma unui șarpe, în plină câmpie, sub o piatră albă. Șarpele este găsit de slăvitul tânăr (Hromovyk), vrea să tragă în el, adică să străpungă norii iernii cu săgeata sa – fulgerul¹.

Lupta și victoria forțelor întunecate ale naturii asupra celor luminoase este descrisă în jocul de primăvară Corbul. Aici, apar doi adversari: mama alături de fiica ei cea mare și frumoasă și de copii, pe de o parte, și Corbul, pe de altă parte. Mama stă față în față cu Corbul, iar în spatele ei stau fata cea frumoasă și toți copiii; ei se țin tare unul de altul într-un șir. Lângă mamă se așază Corbul și sapă cu un băț un cuptor. Corbul vrea să înfierbânte apa pentru a le-o arunca copiilor în ochi. Jocul începe cu discuția dintre mamă și Corb. Mama îi cere Corbului apă, care se află sub o salcie. Corbul îi răspunde să meargă ea și să bea. „Dar mi-e frică, pentru că apa este păzită de un lup și de un șarpe”, spune mama. Din discuția mamei cu Corbul vedem că acesta a mâncat pe săturate, a băut, stă într-o grădină înaltă, iar în spatele său stă un drac cu barbă. Mama spune că și ea are o grădină; deși este îngrădită cu un gard mic, Corbul nu-l va putea sări. După discuție, Corbul începe să-i vâneze pe copiii mamei, îl apucă pe câte unul și-l duce în grădina sa. Rămânând singură, mama vine în grădina Corbului să-și găsească copiii. În acest joc este descrisă lupta dintre iarnă și vară. Corbul, imagine a norului, ține apa sub salcie, care este numită în povești apă vie și tămăduitoare și care este păzită de șerpi. Apa aceea este ploia de vară, care dăruiește pământului forța vitală. Corbul vrea să-i omoare pe copii și pe tânăra cea frumoasă, aruncându-le în ochi nu apă rece, ci apă fierbinte. Acest lucru ne conduce la concluzia că, în acest joc, s-a păstrat, probabil, vechiul mit indian, în care Vristra cel rău era nu zeul iernii polare reci, ci al groazniciei ploi fierbinți a Indiei, care, uneori, este la fel de dăunătoare pentru pământ ca și iarna noastră cea rece. Mama cu copiii și cu fata cea frumoasă reprezintă imaginea familiei forțelor cerești luminoase, iar fata cea frumoasă, pe care se bazează tot jocul, este soarele în timpul verii. Corbul în grădina sa, cu dracul în spatele său, cu șarpele și cu lupul reprezintă familia forțelor întunecate ale iernii. El răpește familia forțelor luminoase, după cum, într-un cântec, mama, un șarpe negru, mănâncă aștrii cerești: „*Tu nu ești mamă – șarpe întunecat! / Ai mâncat soarele, ai mâncat luna, / Mănâncă și steluțele, copilașii mărunței*”².

Primăvara, în unele locuri din Ucraina, oamenii alungă iarna cu Mara (la alți slavi – Morena). Ei fac o păpușă, care se numește Mara, o îmbracă în haine femeiești, o duc pe munte și îi dau foc, cântând cântece de primăvară³, iar, în Pidlissia, oamenii aruncă păpușa Marei în apă sau într-o baltă, rostind: „Să te ia dracul!”⁴.

Traducere din limba ucraineană
de **Cristina SILAGHI (BUMBAR)**

¹ Белорусск. песни Безсонова, 12. (п.а.)

² О мифичномъ значеніи обрядовъ Потебні, 234. (п.а.)

³ Поэтич. воззр. Славян Афанасьева, III, 696. (п.а.)

⁴ Ibidem. (п.а.)

65 DE ANI DE LA NAȘTERE

MARIA MATIOS – „cea mai prolifică scriitoare a Ucrainei”

Maria Matios, una dintre cele mai populare scriitoare ale zilelor noastre, pe care unii critici o compară cu Lesea Ukrainka, iar alții, cu Vasyl Stefanyk în ipostază feminină, s-a născut la **19 decembrie 1959**, în satul Roztoky din Ucraina (regiunea Cernăuți), într-o familie de huțuli. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității „Iurii Fedkovyci” din Cernăuți (în anul 1982), Specializarea Limba și literatura ucraineană, dedicându-se literaturii și publicisticii, fiind, totodată, interesată de psihologie și etnografie. A lucrat aproximativ zece ani în domeniul televiziunii, ca jurnalistă, timp în care a scris și opere literare. De asemenea, Maria Matios este una dintre fondatoarele revistei științifico-literare *Буковинський журнал* (*Jurnal bucovinean*).

Poeta Maria Matios începe să-și publice creațiile lirice la o vârstă fragedă (15 ani) în diferite reviste și jurnale. În poeziile sale, se simte dragostea pentru ținutul natal bucovinean, pentru oameni și pentru istoria poporului ucrainean. O trăsătură dominantă a liricii sale este valorificarea, cu o deosebită iscusință, a temelor și motivelor folclorice. Printre volumele de poezii, amintim: «3 трави і листя» („Din iarbă și frunze”) (1982), «Вогонь живиці» („Focul rășinei”) (1986), «Сад нетерпіння» („Grădina nerăbdării”) (1994), «Десять дек морозної води» („O sută de grame de apă înghețată”), «Жіночий аркан» („Frânghia femeii”) (2001), «Жіночий аркан у саду нетерпіння» („Frânghia femeii în grădina nerăbdării”) (2007) etc.

Deși poeziile sale se bucură de aprecierea criticilor, cea mai mare popularitate i-au adus operele în proză: «Життя коротке» („Viața e scurtă”) (2001); «Булварний роман» („Roman de bulevard”) (2003); «Фуршет від Марії Матіос» („Bufet suedez de la Maria Matios”) (2003); trilogia istorico-psihologică: «Нація» („Națiunea”) (2001), «Солодка Даруся» („Darusea cea dulce”) (2004), «Майже ніколи не навпаки» („Aproape niciodată invers”) (2007); «Нація. Одкровення» („Națiunea. Apocalipsa”) (2006); «Щоденник страченої» („Jurnalul unei femei ajunsă la capătul puterii”) (2005; 2007); «Москалиця; Мама Мариця – дружина Христофора Колумба» („Moscovita; Mama Maryțea – soția lui Cristofor Columb”) (2008); «Чотири пори життя» („Patru anotimpuri ale vieții”) (2009); «Вирвані сторінки з автобіографії» („File smulse din autobiografie”) (2011); «Армагедон уже відбувся» („Armagedonul a avut loc deja”) (2011); «Приватний щоденник. Майдан. Війна...» („Jurnalul intim. Maidanul. Războiul...”) (2015); «Букова земля» („Pământul de fagi”) (2019); «Мами» („Mamele”) (2023).

Scriitoarea motivează preferința pentru genul prozei astfel: „Mi se pare că adevărata literatură, literatura romanesă este literatura marilor pasiuni. Acesta este postulatul meu și nu mă voi dezice de el ca scriitor, și anume că tendințele mondiale sunt reflectate tocmai în romane, de pânzele epice. Mi se pare că doar în genul epic își au sălașul pasiuni de neimaginat, că doar în narațiunea romanului se «făurește» viața reală. Iar dimensiunea unei opere

chiar nu are importanță. Ceea ce contează cu adevărat este concentrarea vieții pe pagina cărții... Este foarte greu și în același timp ușor să scrii sincer, fără să treci cu vederea lucrurile incomode și fără să le idealizezi pe cele pozitive. Eu încerc să păstrez un asemenea echilibru în toate cărțile mele... ar trebui să se înțeleagă că o operă literară nu este o disertație istorică.”¹.

În 2004, Maria Matios a câștigat concursul „Cartea Anului” cu romanul „Darusea cea dulce”, iar, în anul următor, tot cu acest roman, a fost laureată a premiului „Taras Șevcenko”. În 1986, devine membră a Uniunii Scriitorilor din Ucraina. „Darusea cea dulce” a fost recunoscută drept cea mai bună carte a perioadei de independență a Ucrainei, având cel mai mare impact asupra ucrainenilor și fiind tradusă în limbile polonă, croată, germană, fanceză, rusă, letonă, italiană, engleză și sârbă. Ievhen Baran a apreciat acest roman drept o revelație, o carte din categoria operelor sacre ale înțelepților, „cele care povestesc despre dramele și tragediile umane eterne”. Această carte este construită în jurul nevoii conștiente de „a fi”, în ciuda tuturor încercărilor și necazurilor provocate de viață.

Despre atitudinea ei față de activitatea literară, Maria Matios afirmă următoarele: „În munca mea mă ghidez după propria mea axiomă, și anume că literatura este înțelegerea existenței în diversele ei manifestări... Iau condeiul doar atunci când am ceva de spus și mă gândesc foarte bine și îndelung dacă am deja ceva de spus cititorului sau încă nu... când vine vorba de proză, vreau ca cititorul meu să gândească... Ca scriitor, nu vreau să fiu nici vreun zombi apocaliptic, nici vreun dictator al moralei, eu, în principiu, nu judec trecutul, prezentul sau viitorul. Eu îmi exprim propria înțelegere asupra unui om, a unei situații, a unui caracter, a unei circumstanțe. Și asta-i tot. Eu nu dau lecții... Cea mai înaltă autoritate spirituală a unui artist, după părerea mea, este poziționarea lui fără echivoc ca artist/creator al tradiției naționale...”².

Conform cercetărilor sociologice, Maria Matios se regăsește printre primele cinci scriitoare contemporane citite și foarte apreciate și printre cele mai influente o sută de femei din Ucraina.

Mihaela HERBIL

¹ <https://osvita.ua/school/biography/91964/>

² Idem.



La 19 noiembrie 2024, s-au împlinit 1.000 de zile de la declanșarea războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei: 1000 de zile de suferință, de distrugere, de sacrificii, de pierderi greu de imaginat pentru Europa secolului XXI. Este unul dintre cele mai lungi și sângeroase conflicte din istoria recentă a Europei, care a forțat aproximativ șapte milioane de persoane să părăsească Ucraina, în timp ce alte câteva milioane de ucraineni au fost strămutați în interiorul țării. Dacă înainte de începerea războiului, pe 24 februarie 2022, Ucraina avea peste 40 de milioane de locuitori, acum populația ucraineană a ajuns la aproximativ 30 de milioane.

Bilanțul uman al celor 1000 de zile de război în Ucraina, în mod evident unul aproximativ, depășește 12.000 de civili uciși, printre care aproximativ 600 de copii. Peste 14 milioane de persoane, aproape o treime din populația Ucrainei, au fost nevoite să-și părăsească locuințele, peste jumătate dintre aceștia și-au părăsit țara, inclusiv 2 milioane de copii, pentru a se refugia din fața ororilor războiului. Și acest război nu dă semne că s-ar apropia de sfârșit, ci stârnește noi și noi îngrijorări.

Salut sprijinul major și multidimensional acordat de România Ucrainei și determinarea liderilor politici români de a-l menține atât timp cât va fi nevoie. Statul român a oferit

Ucrainei sprijin umanitar, militar, politic, financiar și material coordonat, care a contribuit la consolidarea rezilienței politice, economice și militare a statului vecin. România a fost alături de poporul și de autoritățile ucrainene încă din primele clipe ale războiului de agresiune declanșat de Federația Rusă, când peste 5,7 milioane de cetățeni ucraineni au tranzitat țara noastră, iar Parlamentul României, printre primele din lume, a condamnat cu fermitate agresiunea armată masivă a Federației Ruse asupra Ucrainei.

România a asigurat principala rută pentru exportul cerealelor ucrainene, a furnizat energie electrică de urgență, atunci când sistemul energetic ucrainean era avariât de rachetele rusești și, nu în ultimul rând, a donat Ucrainei un sistem Patriot, esențial pentru protejarea teritoriului ucrainean de atacuri aeriene. Sunt doar câteva exemple care arată că România a fost și rămâne pentru Ucraina nu doar un vecin, ci un partener de încredere, strategic chiar, un prieten, pe care te poți baza în orice situație.

Uniunea Ucrainenilor din România, cu sprijinul a numeroși parteneri și în strânsă colaborare cu autoritățile statului român, a jucat un rol major în procesul de ajutorare și integrare a refugiaților ucraineni. A reușit să trimită în Ucraina mii de tone de ajutor umanitar, inclusiv sute de generatoare electrice, pentru menținerea în funcțiune a instituțiilor vitale din această țară. Mii de refugiați au fost cazați la sediile UUR sau în casele membrilor săi, peste o mie de membri ai Uniunii au oferit servicii gratuite de traducere și interpretariat în/din limba ucraineană la toate punctele vamale, UUR a organizat cursuri de limba română pentru refugiații ucraineni, i-a implicat în activitățile și evenimentele desfășurate de filialele și organizațiile sale. UUR rămâne alături de Ucraina, continuă să construiască punți de legătură între popoarele român și ucrainean și, alături de autoritățile române și ucrainene, va pune umărul la reconstrucția post-război și la dezvoltarea Ucrainei în beneficiul popoarelor noastre.

Astăzi, când se împlinesc 1000 de zile de la declanșarea agresiunii militare rusești la scară largă asupra Ucrainei, este foarte important să conștientizăm consecințele pe care războiul le are în Ucraina, asupra vecinătății, asupra Europei și a întregii lumi, sprijinul pe care România l-a acordat și îl acordă în continuare Ucrainei și cetățenilor săi, provocările în procesul de reconstrucție și redresare a Ucrainei, după încheierea confruntărilor militare. Trebuie să reafirmăm solidaritatea cu poporul ucrainean și sprijinul neclintit pentru Ucraina, care este vital pentru a readuce pacea durabilă în Europa, în deplină conformitate cu dreptul internațional.

Președintele Uniunii Ucrainenilor din România,

Deputat Nicolae-Miroslav PETREȚCHI